СТАНОВИЩЕ
от доц. д.ю.н. Ивайло Иванов Стайков

относно конкурс за академична длъжност „професор” в Института за държавата и правото при Българска академия на науките, Секция „Гражданскоправни науки“, в професионално направление 3.6. Право, научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване“, обявен в ДВ, бр. 24 от 6.03.2026 г.

за научноизследователска дейност на доц. д-р Андрей Сашов Александров за периода 2017–2026 година (след заемане на акдамична длъжност „доцент“)

1. Андрей Сашов Александров е доцент в Института за държавата и правото при Българска академия на науките, Секция „Гражданскоправни науки“, от 2017 г. след успешно издържан конкурс, както и доцент в Юридическия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. Провежда лекционни курсове по задължителните учебни дисциплини „Трудово право” и „Осигурително право” в Юридическия факултет на ЮЗУ „Нефит Рилски“ – Благоевград. Председател е на Научния съвет на ИДП при БАН. Член е на Редакционния съвет на сп. „Труд и право“.

Като кандидат в конкурса за академична длъжност „професор” Андрей Александров отговаря на изискването на Закона за развитието на академичния състав в Република България по 29, ал. 1, т. 2, б. „а” – повече от две години е заемал академичната длъжност „доцент”, както и на изискването по чл. 29, ал. 1, т. 1 от ЗРАСРБ – придобил е образователната и научна степен „доктор“ по научната специалност „Трудово право и обществено осигуряване“.

Андрей Сашов Александров е представил всички необходими документи, съгласно изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, правилника за неговото прилагане, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на БАН и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото.

2. Съгласно изискването на чл. 29, ал. 1, т. 3 от ЗРАСРБ е представен публикуван монографичен труд „Проблеми на трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка“, София: Спотинов принт, 2022, 196 с., ISBN 978-619-188-795-8. Монографията представлява успешен опит за анализ и извеждане на теоретически и практически изводи с оглед усъвършенстване на правната уредба на трудовите отношения при обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка. Към днешна дата това е и единственото монографично изследване по тази проблематика.

Въпреки че монографията е посветена на частен проблем, който при това няма актуалност към днешна дата, следва да се подчертае, че в нея се съдържат много принципни положения относно нормотворчеството в областта на трудовото право. Трябва да се съгласим с генералния извод на автора, че е „необходима цялостна ревизия на антикризисното трудово законодателство и преустановяване на практиките на „законодателстване“ от административни органи“ (с. 173). В Кодекса на труда продължават да съществуват разпоредби

относими към обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка, които са действащо позитивно право и при възникване на съответните юридически факти в техните хипотези, те трябва да се прилагат от правоприложителите. Следователно, ако не към днешна дата, то в бъдеще направените в научното изследване правни изводи и препоръки могат да придобият актуалност. Някои от авторовите изводи имат и общотеоретично значение относно въпроси на нормотворчеството и юридическата техника.

Трябва да се споделят изводите на доц. Александров относно несъвършенствата в правната уредба на надомната работа и работата от разстояние – не само в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка, а и относно други принципни въпроси на правната уредба на тези две форми на дистанционна работа (с. 49-76). Като удачно следва се приеме, предложението de lege ferenda за отмяната от законодателя на разпоредбата на чл. 107л, ал. 3 от КТ поради нейната принципна неадекватност от гледна точка на правните принципи на уредбата на работното време и в частност относно полагането на извънреден труд (с. 74). В същия контекст е и предложението за отмяна на чл. 8, ал. 1 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. (и за преодоляване на последиците) – загл. доп. – ДВ, бр. 44 от 2020 г., в сила от 14.05.2020 г. (с. 87-88), вкл. и авторовото становище за нейната противоконституционност, което споделям.

Научното изследване отговаря на всички утвърдени изисквания в традицията на българската правна наука при подобен тип научен анализ – добра вътрешна структура; логичност и последователност на изложението; извеждане и аргументация на авторовите тези. Приносен характер както за трудовоправната теория, така и за практическото прилагане на трудовоправната уредба, имат отделни аспекти на въпросите относно трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка (дистационните форми на заетост; непълно работно време и извънреден труд; платен годишен отпуск; неплатения отпуск по чл. 160, ал. 1 от КТ; въпроси на трудовото възнаграждение), както и направените предложения de lege ferenda за бъдещо усъвършенстване на законодателството в анализираната проблематика. В монографичното изследване (това се отнася и за всички научни публикации на доц. А. Александров) се използват способите за тълкуване в правото – логическо, систематическо, телеологическо, аксиологическо, както и логически способи за преодоляване на празноти в правото – аналогия на закона и на правото, правоприлагане с аргумент от противното и с аргумент на по-силното основание. Всичко това говори за отлично познаване на правната догматика и за авторовото умение за изграждане на научно обоснован анализ на действащата правна уредба.

Изключително добро впечатление прави умението на Андрей Александров за коректно излагането на полемиката с други автори и аргументирането на собствената теза, когато тя е различна от вече посоченото в правната литература. Това се отнася и за полемиката между мен и доц. Александров по различни въпроси от правната уредба на трудовите отношения в България, развила се през годините. Авторът познава и съдебната практика (не много богата по обективни причини) по прилагането на нормативните актове в проблематиката на трудовите отношения в условията на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка, вкл. и практиката на Конституционния съд, и уместно я представя в научното си изследване. Монографичният труд има немалък научен апарат, който включва научни трудове на български и чуждестранни автори.

Може да се съжалява, че авторът Андрей Александров се е ограничил само в трудовоправната проблематика на обявено извънредно положение или обявена извънредна епидемична обстановка. Беспорен принос щеше да бъде авторовото виждане и относно осигурителноправната проблемика в тази област, поради тясната връзка между трудовото право и осигурителното право, особено когато става въпрос за работодателя като осигурител и работникът или служителят като задължително осигурено лице.

Представеният монографичен труд има не само теоретична стойност, но той е полезен и от практическа гледна точка. Изследването може да е от ползва и в научната работа при подготовката на учебници и учебни пособия, както и в процеса на обучение по учебната дисциплина „Трудово право".

3. Доцент д-р Андрей Сашов Александров е представил в процедурата за конкурс и други свои научни публикации – 52 статии, 7 студии и 4 глави от колективни монографии. Много от публикациите са били изнесени като научни доклади на национални и международни научни конференции. Всички публикации са в специализирани научни издания. Запознат съм с научното творчество на доц. А. Александров през годините, и мога само да повторя, вече казаното по повод на монографията – авторът има ясен и разбираем научен стил на писане; способност да вникне в дълбочина на анализирания проблем; умение за адекватно и етично полемизиране с други автори; отлично познаване на правната догматика; формулиране на удачни предложения de lege ferenda за изменение на действащото законодателство.

Научните публикации на доц. Александров са преимуществено в областта на трудовото право. Предвид единния характер на научната специалност, въпреки че тя включва две относително обособени отраслово-правни науки и две самостоятелни учебни дисциплини, препоръчвам за в бъдеще авторът да насочи своето внимание и към актуалните проблеми на осигурителното право. Научните изследвания в тази област, която А. Александров може да разработи, безспорно ще обогатят българската осигурителноправна наука.

Кандидатът в конкурса доц. д-р Андрей Александров отговаря и на специфичните изисквания на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на БАН и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Института за държавата и правото относно минимално необходимия брой натрупани „точки" за заемане на академичната длъжност „доцент".

Представеният монографичен труд и останалите научни публикации за периода 2017–2026 година (след заемане на акдамична длъжност „доцент"), както и цялостната научноизследователска дейност на доц. д-р Андрей Сашов Александров ми дават основание за положително заключение за избора му на академична длъжност „професор".

Въз основа на това предлагам на Научния съвет на Института за държавата и правото при Българска академия на науките да избере доц. д-р Андрей Сашов Александров на академична длъжност „професор" по научна специалност „Трудово право и обществено осигуряване".

17 май 2026 г. .....
град София доц. д.ю.н. Ивайло Стайков